

Zenei közszolgálat – aprópénzből

Tervezhető, állandó támogatásra vágnak a regionális zenekarok

A tavalyi esztendő végén megtartotta szokásos közgyűlését a lassan három esztendő óta születésnapját ünneplő szervezet: a Regionális Zenekarok Szövetsége. A tanácskozáson szó esett arról is, hogy érdemes volna közös projekteket szervezniük, megosztani a kottatárakat egymással, és segíteni egymást azokban a megoldásokban, amelyek a szűkös anyagi lehetőségeik mellett is prosperáló működést és fejlődést eredményezhetnek. Szabó Sipos Máté, a szervezet élére hívója, elnöke a sok pozitív tapasztalat mellett arról is beszélt, mekkora gondot jelent az együttesek számára a támogatási keretek ingadozása és kiszámíthatatlansága, s hogy az önkormányzati támogatások mellett a állami/pályázati támogatás is néhány együttes esetében lényegesen csökkent az előző esztendőhöz képest. Ezek a dolgok nagyon megnehezítik a felelős évadtervezést, és azt a nélkülözhetetlen közszolgálati munkát, amit az adott régióban ezek az együttesek egyedülként látnak el évtizedek óta.

I Három esztendővel ezelőtt alakult a Regionális Zenekarok Szövetsége. Hogyan látja, mi minden történt az azóta eltelt időben?

– Akkor a Békés megyei, az egri, a gödöllői, a kaposvári, a salgótarjáni, a szabolcsi, és a váci együttes fogott össze. A kecskeméti zenekar technikai okokból nem tudott csatlakozni hozzánk, de nagyon örülök, hogy most ők is visszatértek a szervezetbe. Azóta már a tatabányai és a karcagi együttes is jelezte, hogy szívesen csatlakozna. Meggyőződésem, hogy fontos ez a szövetség, hiszen azért született, hogy összefogjuk ezt a területet, rávilágítsunk annak egyediségére és nélkülözhetetlenségére, hogy közösen tudjuk képviselni érdekeinket és felmutatni mindazt a megkérdőjelezhetetlen értéket, amit a zenei közszolgáltatás, nevelés, valamint kultúraterjesztés terén ezek a nagymúltú együttesek létrehoznak. Lényeges, hogy tudjunk egymásról, egymás gondjairól, sikereiről, hogy összehangoljuk a munkánkat, hogy legyen egy olyan közeg, ahol segítséget nyújthatunk egymásnak, megoszthatjuk a másikkal a saját megoldásainkat, stratégiánkat. Mindenki sok évtizedes múltat tudhat maga mögött, van, aki már több mint 100 éves és muzsikál most is! Te-

hát ezek a zenekarok, úgy működnek, mint a „nagyok”, csupán csak a fenntartó városok nem tudnak annyi pénzt biztosítani, hogy hivatásossá váljanak, azaz nem százmilliókból, hanem csupán tízmilliókból élnek. A tavalyi találkozón a tapasztalatcserére mellett az új támogatási számokról is beszéltünk, ami néhány tagunknak komoly gondot okozott.

I Arról esett szó korábban, hogy a Zeneművészeti Bizottság fontosnak tartja ezeknek a társulatoknak a működését...

– A hatályos pályázati rendszerben egy kategóriában pályázhatunk minden más zenekarral, kisegyüttessel, a nemzeti és kiemelt együtteseken kívül. Azonban mi valóban nagy együttesekként, bár nem hivatásosként, de ugyanazt a közszolgáltatást végezzük az adott régióban, mint a „nagyok”, ezért muszáj különbséget tenni a támogatási összegekben és a hozzá kapcsolódó feltételrendszerben is. Ezek nem igazán jelennek meg a hatályos rendszerben, de a támogatási összegek valóban azt mutatják, hogy a döntéshozó testület igyekszik figyelembe venni ezt a speciális státuszt. Köszönhető mindez talán pont a szervezetünk megalakulásának is.

Sajnos a 2014-es számokhoz képest a támogatási összegek 2015-ben néhány együttesnél csökkentek, van ahol drasztikusan. Egy félmillió csökkenés a 7 millió átlagnál, már jelentős – mint például az egri zenekar esetében –, de a Békés megyei és a szabolcsi zenekar 3 millióval kapott kevesebbet.

I Mit tud az Önök szervezete tenni ebben a helyzetben?

– Beszéltem a ZeBi vezetőjével, Devich tanár úrral, aki ismét biztosított róla, igyekeznek ezekre a zenekarokra különösen odafigyelni, s a támogatási összeget a beadott igényekhez képest állapították meg. De mindez akkor is rejtélyes, hiszen a Békés megyeiek 12,5-et, a szabolcsiak nyolc milliót igényeltek és kaptak négyet, míg a gödöllői társulat 12 millió igényéből kapott hetet, de a váciak ugyanennyit kaptak a 19 millió igényükre. Szóval, nem látjuk igazán ebben a rendszert, a valódi okokat. Nagyon jó lenne, ha ezekre a legalább hétmillió körüli összegekre biztosan számíthatnánk évről-évre, hiszen akkor mindannyian más-ként tudnánk tervezni. Ha azonban az igényelt összeg fele sem érkezik meg, az már lehetetlenné teszi a működést... Ráadásul senki sem szeretné kozmetikázni a számaikat, valódi feladatokra, előadásokra fordítja mindezt. Elmondhatom azt is, hogy a városi támogatások nagyjából hasonlóak, ezek az együttesek általában öt-hét millió forintot kapnak a városaitól is. Persze, az önkormányzatok lehetőségei különbözőek, de mindenki harcol azért, hogy a saját települése minél nagyobb mértékben támogassa. Jó lenne hát, ha az államtól kapott pénz legalább azonos esélyeket teremtené.

I Mi lesz most ezzel a két társulattal?

– Elégge elkeseredettek, hiszen a szabolcsi együttes komoly mennyiségű, 29 ifjúsági koncertet ad egy szezonban, emellett nyolctíz nagy hangversenyt is tartanak és az eddig jól prosperáló békési zenekarnak is ez a pénz csupán 4-5 koncertre elég. A legfontosabb alapfeladatok ezekből a csökkentett összegekből nehezen valósíthatóak meg...

I Az önkormányzat ilyenkor nem tud segíteni?

– Erre kevés az esély. Igazából ugyanaz a problémánk: az önkormányzatok is eseten-

Szabó Sipos Máté

ként változtatnak az összegeken évről évre. Van, ahol stagnál ez a támogatás – ilyen például Eger, Gödöllő – máshol hol egy kicsit jobb, hol egy kicsit rosszabb a helyzet. Ez mindig a következő költségvetési tárgyalásnál dől el. Gyakorlatilag februárra derül csak ki, hogy mi a végső szám, az összeget pedig legkorábban áprilisban kaphatjuk meg. Nálunk, Egerben ez egészben megérkezik, azonban van, ahol negyed- vagy féléves részletekben jutnak a támogatáshoz. Az első negyedévre azonban senkinek nem marad igazán pénze... A NKA-s és többi pályázat is bizonytalan forrást jelent ma már. Amikor a ZeBi azzal biztatott, igyekszik ránk külön odafigyelni, reménykedtünk abban, hogy legalább ez egy nagyjából kiszámítható forrás lesz.

Remélem, a jövőben valóban azzá válik és kiköszöbölhetőek a tavalyi anomáliák. Így is mire kiderülnek az összegek, már eltelik az évad első fele. Nehéz így tervezni, vendégművészeket egyeztetni, bérletet árulni... Más forrásunk pedig nincs igazán. Még a TAO-t tudjuk néhányan igénybe venni, de ez sem olyan egyszerű, sokat kell érte küzdenünk. Ettől függetlenül a TAO-t nagyon hasznosnak tartjuk, ha valóban az kapja meg, aki megdolgozott érte.

■ Mikor látná biztosítottnak a működésüket, ehhez mekkora támogatás kellene?

– Ahogy azt több helyen is elmondtam, ha együttesenként 10 millió forintos támogatást kapnánk a központi pénzből, és ez egy konkrét feltételrendszer teljesítése mellett évről évre garantált volna, akkor már sokkal stabilabbá válna az életünk. Komoly múltra visszatekintő zenekarokról van szó,

amelyek hullámzó lehetőségek között, de működnek, és a városok is ragaszkodnak az együttesekhez. Ezek a társulatok járnak a falvakba is, ahová mások nem nagyon mennek el... Jelentős számú koncertet adnak, sokkal kevesebb pénzből, mint a hivatásos társulatok. Nem véletlenül maradtak meg ezek az együttesek, hiszen lényegesek a helyi közösségek számára. Saját régióikban szinte csak ők biztosítják, hogy mindenki élő muzsikához, szimfonikus zenéhez juthasson.

Nehéz persze versenyezni, mert előfordul, hogy egy hivatásos együttes sokkal kedvezőbb ajánlatot tesz egy koncert megvalósítására, mint a helyi kistestvér, és az önkormányzat nem érti, miért kerülünk akkor mi közel kétszer annyiba... Azért, mert nekünk mindent nulláról kell számolnunk, mi nem tudunk szolgálatba kirendelni egy zenekart fizetésért. Ha azonban kiszámoljuk, a büdzsét elosztjuk a koncertszámokkal, akkor kiderül, hogy mi milliókkal olcsóbban adunk egy koncertet, mint egy hivatásos együttes. Ez azonban egy városi képviselőnek nem mindig érthető, hiszen ő csak az adott projektet akarja olcsóbbnak látni, mindegy neki, hogy azt egy másik város által fizetett együttes csinálja. De nem a közönségnek, amelynek tagjai szerencsére jobban ragaszkodnak a saját együttesükhöz. S ez sokszor be is bizonyosodott! Ez hát a legnagyobb ütőkártyánk. Versenyben kell maradnunk, mert mindenki verseng a koncertszámokért, miközben mi – hasonló számokat – nagyságrendileg más összegből teljesítünk.

■ Minden ilyen társulatnál felmerül, elinduljanak-e a hivatásossá válás útján...

– Örök kérdés, hogy legyen-e státuszos a zenekar, mert akkor sokkal több pénzt tud hívni az állami támogatásokból. Mindenki azt gondolja, hogyha elindul ezen az úton, az milyen jó lesz. Ehhez komoly önkormányzati döntés és rengeteg pénz kell. S az örök kérdés, hogy e mögött valóban lényegesen több koncert lesz-e, s valóban csak ez a forma vezet lényeges minőségi javuláshoz?! Sok kérdést felvet, hogy mi lenne az ideális, kifizetődő működés. Az biztos, hogy jó zenészek megnyeréséhez, biztonságos, magas szintű működéshez, hangszerek vásárlásához, stb., sokkal több pénz kell. Nem státuszokkal működve, jó színvonalon – például Egerben – már 40–50 millióból pazarul meg tudnánk csinálni azt a 25–30 hangversenyt, amit amúgy is mindig tervezzük. Én már akkor is boldog lennék, ha annyi pénzből szervezhetném a koncerte-

ket, amennyibe valóban kerülnek, ha a művészeink méltó körülmények között készülhetnének, ha még kiválóbb szólólistákat hívhatnék, ha nem kellene folyton azzal küzdeni, hogy miből fizetjük a jogdíjat, a kottákat, ha a műsor összeállítását nem az anyagi feltételek befolyásolnák...

■ Ne csak a támogatási összegekről beszéljünk, hanem arról is, hogy ezek az együttesek a muzsikusk számára is lényegesek, hiszen szívesebben megy valaki olyan vidékre zenetanárnak, ahol szimfonikus zenekarban is muzsikálhat...

– Így van, kb. húsz millióból fenntartanak olyan zenekarokat, amelyek a régió zenei életét biztosítják, ráadásul a munkaerőpiacnak is nagyon fontos szegmensét jelentik. A helyi erők integrálásán túl, olyan muzikusoknak is biztosítunk munkát, akik jó zenészek, de még sincs állandó helyük. Sajnos, ma elég sokan vannak... Még a hivatásos muzsikusk is, akik máshol vannak státuszban, örömmel jönnek hozzánk játszani. Jó koncerteken vesznek részt, s még az a kevés pénz is – amit mi tudunk fizetni –, számít nekik, olyan alacsonyak ugyanis a zenekari fizetések. Azok a települések, ahol van zeneiskola, színház, zenekar, egyértelműen vonzóbbak. A zenészeknek legalább ez a három láb – tanítás, zenekar, színház kell ahhoz, hogy meg tudjanak élni. S hogy megérje vidéken élni!

■ Mit tudnak tenni azért, hogy több forráshoz jussanak?

– Természetesen mindenki igyekszik a saját önkormányzatát is meggyőzni az együttes fontosságáról. Emellett pályázunk, s ahol lehet, takarékoskodunk. A szövetségben is igyekszünk minden lényeges információról tájékoztatni mindenkit. Most éppen arról is beszélünk, jó lenne közös projekteket életre hívni, s a kottatárunkat is meg fogjuk osztani egymással. Felmerült az is, hogy nagy segítség lenne, ha a Nemzeti Filharmonia, ahol talán a legnagyobb kottatár működik, kedvezményes díjért adná ezeknek a társulatoknak a kottákat. Megállapodtunk a tagdíjról is. Felmerült a székház problémája is, hiszen szintén kérdés, hol, ki és milyen feltétellel fogadja be a zenekarokat. Az alkalmas koncerttermek szintén megoldandó problémát jelentenek az együtteseknek. Kevés ugyanis az erre alkalmas hely. A színházak, ahol a legtöbb együttes koncertezik, többnyire alkalmatlanok a hangversenyekre. Mást építeni pedig nem nagyon fognak egy nem hivatásos együttes számára... Talán most – a stadio-

nok után – egy koncertterem-építő mozgalmat lehetne beindítani. Nagyon időszerű volna. Ahol néhány éve megépültek az agorák, ott szerencsésebbek az együttesek, mert azok alkalmasabb terek lettek. Ahogy hallom, a kezdeti félelmek ellenére, ezek megtelnek emberrel, rengeteg a program, sok fiatal is szívesen látogatja. Ahol létesül a kultúrának megfelelő helyszín, azonnal kiderül, meg lehet tölteni rendezvénnyel, közönséggel is. Ez is bizonyítja, hogy a kultúrára nagyobb az igény vidéken is, mint ami látszik. Csak ezt nagyon könnyű nem észrevenni. Visszatérve a hivatásossághoz, Szolnok egyébként remek példa arra, hogy hogyan nőheti ki magát egy együttes... Most Székesfehérvárnak is sok sikert kívánunk ezen az úton.

■ *A többieknek mi lenne a jó stratégia?*

– Azt gondolom, hogy csinálni kell minden erővel, mert ha valaki megy előre, bevonja a város publikumát, kihasznál minden eszközt, hogy minél gazdagabb programot nyújtson, minél többször, minden fórumon jelen legyen, hogy a közönséggel aktív kapcsolatot tartson, akkor a városi vezetés is felfigyel rá és berántódik a dologba. Ha a döntéshozók látják, hogy mennyire népszerű az együttes az adott városban, akkor támogatni is jobban fogják, mert érdekükben áll. Tenni kell az embernek a dolgát, s nem várni a megfelelő körülményekre, vagy a politikára. Ha magad mellé tudod állítani a közönséget, akkor nyertél. Én ebben hiszek. Ez Egerben nagyon szépen alakul.

■ *A Regionális Zenekari Szövetség élén mit tervez? Mit szeretnének elérni?*

– A kiszámíthatóság lenne az elsődleges. Ebben sokat segítene egy körülhatárolt, elkülönített keret a pályázati rendszerben. Szeretnénk elérni a támogatási összegek emelését is. Szeretném, ha tagegyütteseinkkel közös projekteket is létre tudnánk hozni. Jó volna uniós pályázatokon is közösen indulni, sokkal jobban összekapcsolni a vidéki városok zenei életét egymással. A szövetségen belül pedig egy még aktívabb információcserét és hatékony problémakezelést kell elősegíteni. Továbbá minden fórumon megmutatni ezeknek az együtteseknek a gazdag jelenét. Mert itt vagyunk és dolgozunk keményen, s örömmel.

R. Zs.

Zenekari muzsika – fél évszázada

Gálakoncerttel, külföldi fellépéssel ünnepel a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar

Bérleti sorozatot tart, újrakezdés hangversenyt rendez, s rendszeresen muzsikál jótékonyági operagálán is a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar. A társulat több filmben is szerepelt már, például a Beethoven árnyékában című alkotásban vagy a most készülő Kincsem moziban. A zenekar sok évtizedes múltja tekinthet vissza, ebben az évben már fél évszázados fennállását ünnepelheti. S nemcsak a társulat, hanem vezetője, Gerhát László is jubilál, hiszen húsz esztendővel ezelőtt vette át az együttes irányítását. A karmester a jubileumi szezon programjairól, a Regionális Zenekarok Szövetségébe visszatért együttes mindennapjairól, elképzeléseiről mesélt, valamint arról, hogy tervezik-e a hivatásos útra lépést.

Gerhát László

■ *Miért csak most csatlakoztak ehhez a szervezethez?*

– Mi az alapítók közé tartoztunk, akkoriiban ugyanis még előadóművészeti szervezatként, önálló gazdálkodással dolgoztunk. Közben azonban változott a státuszunk, a fenntartó önkormányzat megszüntette a zenekart működtető kft-t, és betagozódottunk a városban működő művelődési központba. Ezért nem számolt velünk a szövetség. Mostanra viszont kiderítettük, nem kizáró ok, hogyha nem vagyunk önálló szervezet. Így újra kértük a tagfelvételünket, és ismét csatlakoztunk. Fontos ez a szervezet, hiszen szükség van érdekképviselőre és arra is, hogy legyen egy közösség, ahol megbeszélhetjük a hasonló problémákat, ráadásul ötleteket kaphatunk egymástól a megoldásra.

■ *Szép évfordulót ünnepelhetnek az idén, fél évszázad jelentős idő egy nem hivatásos együttes életében...*

– A zenekari tevékenység Kecskeméten még régebbre nyúlik vissza, hiszen már az ezernyolcszázad évektől mindenféle zenekari formáról találni feljegyzéseket. Mégis az 1966-os esztendő volt az, amikor a település zeneszerető polgárságának az igénye, valamint a városvezetés támogatása életre hívta a mai együttes őseit. Mindenképpen meg kell említeni az akkori döntéshozók által felkért karnagyot, Kemény Endrét, aki évtizedeken keresztül vezette az együttest. Sikerült még a hivatásos formát is elérniük, nagyon szervezetten, igen jól dolgoztak. Nemcsak a város zeneéletét szolgálta a szimfonikus zenekar, hanem budapesti, vidéki, külföldi fellépéseken is részt vett, bérletes produkciókat szervezett, számos filmharmóniai hangversenyt adott. Temérdek neves vendégművész szerepelt az együttesrel. Mindez most is követelményt állít eléink. Ezekre az alapokra kell építeznünk, ezt az utat kell nekünk is követnünk.

■ *Őn is jubilál ebben az esztendőben, hiszen éppen két évtizede vette át a zenekar vezetését.*

– A két évforduló valóban összekapcsolódik, hiszen 1996-ban bízott meg a város az együttes újra alakításával. Volt ezt megelőzően ugyanis egy olyan időszak, amikor támogatás hiányában nagyon nehezen működött a zenekar, és csupán a tagok lelkesedése tartotta életben. Ők szívügyüknek tekintették a társulatot, folytatni akarták a